

Asia: VN/25158/2023

EU:n datasäädöksen kansallinen täytäntöönpano - Arviomuistio

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia vaikutuksia arvioitte datasäädöksen aiheuttavan organisaatiossanne, toimialallanne tai laajemmin Suomessa?

-

2. Pidätekö arviomuistiossa esitettyjä linjauksia tarkoituksenmukaisina?

-

3. Mitä seikkoja viranomaisten yhteistyön järjestämisessä tulisi erityisesti ottaa huomioon?

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta arviomuistioksi EU:n datasäädöksen kansallisesta täytäntöönpanosta Suomessa. Puolustusministeriö antaa lausunnon koko puolustushallinnon osalta.

Puolustusministeriö toteaa, että turvallisuusviranomaisten osalta on syytä tehdä muutamia kansallisen soveltamisen tarkennuksia.

Datan ollessa peräisin kaksoiskäyttöön soveltuvasta tuotteesta, tulee varmistaa, että maanpuolustus ja kansallinen turvallisuus eivät vaarannu. Tämä ei koske vain jäsenmaiden välisiä tiedonsiirtoja vaan muutakin datan käyttöön saattamista. Valvovan viranomaisen tulee aktiivisesti ja matalalla kynnyksellä hakea puolustushallinnon ja sisäasiainhallinnon kantaa jo ennen valvontaprosessin lausuntomenettelyä.

Puolustusministeriö pitää välttämättömänä ja yhtyy arviomuistiossa esitettyyn, että kun päätöksen tai tuomion vastaanottaja 32 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti katsoo, että päätös tai tuomio voi vaikuttaa unionin tai sen jäsenvaltioiden kansalliseen turvallisuuteen tai puolustukseen liittyviin etuihin, on Pääesikunta lausuva viranomainen.

Puolustusministeriö toteaa, että Pääesikunnalle määritelty lausunnonantajan rooli ei kuitenkaan riitä ja sitä tulee tarkentaa. Puolustushallinnon (ja sisäasiainhallinnon) tulee jatkuvasti seurata ja arvioida maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden vaarantumista datasäädöksen toimeenpanossa ja noudattamisessa, sisältäen kyberturvallisuuden ja –puolustuksen, mutta ei niihin rajautuen. Tämä edellyttää tiedonsaantioikeutta jo ennen lausuntoprosessin käynnistämistä. Puolustushallinnolla tulee olla mahdollisuus käynnistää em. seurantatehtävän ja tiedonsaantioikeuksien tuottaman tilanrymmärryksen johdosta toimivaltaisen viranomaisen valvontaprosessi, jos on riittävän perustein syytä epäillä maanpuolustuksen tai kansallisen turvallisuuden vaarantuneen. Lausuntoprosessi edellyttää, että lausuvalla viranomaisella (Pääesikunta) on siihen liittyen laajat tiedonsaantioikeudet arvion toteuttamisen perustaksi.

Puolustusministeriö toteaa, että datakoordinaattorin (Traficom) tulee oma-aloitteisesti ja aktiivisesti olla yhteydessä sekä puolustushallintoon että sisäasiainhallintoon valvontatehtävään liittyen, jos on syytä epäillä datapyynnöllä ja muulla datasäädöksen toimeenpanolla olevan yhteys maanpuolustukseen ja kansalliseen turvallisuuteen, tai se saattaa vaikuttaa näihin (muun muassa edellä mainittu kaksoiskäyttö).

Hätätilan edellyttämät tiedonsaantioikeudet ja muut toimivaltuudet tulisi puolustusministeriön näkemyksen mukaan varmistaa valmiuslakia uudistettaessa, mutta vain jos niitä ei maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden varmistamisen näkökulmasta kyetä normaaliolojen lainsäädännöllä varmistamaan. Samoin valvontatehtävän osalta tulee tarkastella, tulisiko valvontatehtävän toteuttajina hätätilassa olla myös puolustushallinto ja/tai sisäasiainhallinto ja tuleeko heillä olla oikeus kieltää datasiirto tai saataville saattaminen myös omaan toimivaltaansa perustuen.

4. Mitä kansallisten (viranomais-)menettelyiden osalta tulisi ottaa huomioon viranomaisten ja toimijoiden välisessä yhteistyössä? Onko sektoreittain jotain sellaista, mitä pitäisi erityisesti ottaa huomioon kun kyseessä on viranomaisyhteistyö?

-

5. Mitä seuraamusten osalta erityisiä huomioita? Erityisesti sanktioitavien tekojen suhteen? Entä miten mahdollinen viranomaisen ”puuttumiskynnys” näissä tulisi mielestänne määritellä?

-

6. Muita mahdollisia huomioita arviomuistioon tai asiaan liittyvään jatkovalmisteluun

Verkkoon liitettyjen tuotteiden ja liitännäispalveluiden osalta on huomioitava, että kaikki Puolustusvoimissa olevat laitteet eivät ole Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n mukaisiin tehtäviin liittyviä ja siten rajaudu datasäädöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Tältä osin olisi tärkeä varmistaa, ettei Puolustusvoimia koskeva tieto siirry esimerkiksi valmistajalta eteenpäin. Lisäksi on aloitettava riittävän ajoissa vaikutusten arviointi, jossa tulee listata tarvittavat toimenpiteet ja laatia niille suunnitelmat. Puolustusvoimien osalta tulee erottaa, mikä toiminta kuuluu asetuksen soveltamisalaan ja mikä ei.

Puolustusministeriöllä ei ole muuta lausuttavaa arviomuistiosta.

Nordström Hanna
Puolustusministeriö

Lapinlampi Joonas
Puolustusministeriö